

vsque ad transiūm percepti: quia eos tanquam sibi ac-

15 Tercio deditur, si quis instituat cum conditio- ne, vt sine liberis decedens restituitur, & profiteatur postea in monasterio, quo casu excluditur sub-

16 Ad argumenta primæ sententiæ proposita numero 4. respondetur. Ad primum dico cum Couar. cap. 1. numero 20. de testam. spem succedendi non esse ve-

17 Secunda difficultas. Quando transitus est licitus de monasterio capax ad capax, & in priori delata est hæreditas morte testatoris, at ante eius aditionem transit religiofus, & professus est in alia religione, vtri ex his religionibus hæreditas acquiratur. Punctus huius difficultatis eod tendit, an quoad hæreditatis acquisi-

nafterio, vel mortuo in eo, secus, si ad aliud trans-

18 Cæterum sustinendo nostram sententiam, quam amplexi sumus supra, dicendum est, eam hæreditatem per-

19 Ad argumenta contrariæ sententiæ proposita num. 17. respondetur. Ad primum dico, illos duos textus solummodo probare, ad perfectam hæreditatis acquisi-

quo erat suus: quare eo alienato, id ius in sequentem dominum transiit, vt ex serui voluntate adeat. At monasterium, vt pote quod adire potest inuito monacho hæreditatem illi delatam, perfectum ad eundem eis ex tempore illius delationis comparat. Ad tertium dic, quamuis ratio acquirendi iuris hæreditatis ad eundem com-

20 Tertia difficultas est, quando prius monasterium erat bonorum incapax; posterius autem capax, vel e contra, vt si frater Minor licite transeat ad religionem Carthufianam succedendi capaxem, aut frater Dominicanus e sua religione capaxi succedendi, transeat licite ad religionem Minorum incapacem: & in vtroque euentu institutio est pura, id est, non sub conditione. Et quidem quando bona acquisita perfecte erant priori monasterio capaxi, vel, si erat incapax, hæreditibus ab intestato, eo quod ante translationem iam adierant hereditatem, non est dubium illa permansura apud prius monasterium capax; vel, si erat incapax, apud hæredes ab intestato: quod iure sibi perfecte acquisito ob subsequentem incapacitatem, aut capacitatē euentum priuandi minime sint.

21 Difficultas autem est, quando nondum adierant hereditatem, sed solum tempore professionis in posteriori erat iam delata. Huius difficultatis solutio pendet ex dictis in precedenti difficultate: nam DD. qui asserunt tempus aditæ hæreditatis inspiciendum esse, & ad eum pertinere hæreditatem, qui tunc capax est, quamuis aliis esset antea delata, quos retulimus num. 17. dicunt, quando monasterium tempore delatæ hæreditatis erat incapax, & antequam hæredes ab intestato adeant, transitus sit ad monasterium capax, succedere monasterium capax in eam hæreditatem. Ducunturque rationibus ibi allatis; & in propriis terminis docent hærentiam Federic. consil. 26. num. 2. & 3. & Jacob. de Pistor. in quodam responso, quod refertur ad verbum eod. consil. 26. n. 3. Baldus aurb. ingressi, in fine. C. de sacro. ant. Eccl. & l. finali. §. hoc etiam cognimus. n. 9. C. de Episcop. & cler. & ibi Fulgositius num. 5. Nicolaus de Vbaldis de success. ab intest. vbi de successione regularium. p. 1. num. 4. Redoan. de spol. eccl. quest. 8. in princip. num. 22. Paulus l. gallus. §. & quid si rariam. num. 20. ff. de liber. & post. vbi Romanus l. si seruum eius. qui. num. 7. ff. de acquir. hered. Menchaca alios referens in questionibus sequentibus lib. 1. c. 1. n. 25. Tapia d. aurb. ingressi. verb. sua. cap. 6. num. 12. §. 29. & 30. & huic sententiæ fauet Angelus etiam aliquantulum dubitans l. his verbis. 48. §. inter eundem, sine. ff. de hered. insti. vbi ait frater Minor instituto, & post factum capax, vtique institutionem ex benignitate confirmandam: atque idem dicit Romanus, si postea factus sit frater ille Minor Episcopos.

22 Cæterum dicendum est, inspiciendum esse tempus delatæ hæreditatis. Quare si tunc monasterium erat incapax, succedent hæredes ab intestato, & si tunc erat capax, illud succedet, non obstanti transitu ante aditionem hæreditatis factio ad monasterium capax, aut incapax. Probatur rationibus adductis num. 18. nec obstant contrariæ, quia illis satisfecimus num. 19. Item probatur, quia etiam monachus incapax succedendi in feudum, fiat ex dispositione Pontificæ capax, succedet vtique, vt tradunt Bald. consil. 275. num. 7. lib. 2. Curtius iunior de feud. 2. p. 1. p. principali quest. 10. ver. 6. limitatur. numero 28. Afflicti de feud. tit. ff. de feud. desin. content. in cap. qui clericum num. 3. Duenas regul. 103. num. 5. At hoc intelligitur, si re integra ea capacitas superueniat, nempe ante mortem possessoris, cui succedendum erat; secus si post, eo quod iam ius erat acquisitum: vt optime distinguunt Bern. cap. 1. quæ sit prima causa benef. anit. num. 14. ad fin.

versum quid si Principi. Præp. in feudis. c. miles. de vassallo militie, qui arma bellica deposuit. num. 4. & ibi Valerianus num. 16. & 19. Bramachar. de feud. c. qui clericus. num. 150. ff. de feud. desin. content. Chalfianus de consuetud. Burgund. rubr. 7. §. 1. 4. ibi. religiofus. circa medium. & in fin. §. post. n. 5. Et ideo DD. omnes allegati num. 18. pro nostra sententia, sustinente ibi tempus delatæ hæreditatis inspiciendum, sunt etiam huius sententia, atque in propriis terminis illam tradunt Baldus l. si alienum. §. in extraneis. ad fin. ff. de hered. insti. & ibi Imola fin. Faber §. in extraneis. ad fin. insti. de hered. qual. & differ. Lapis in quodam responso, quod refertur inter consilia Federici consil. 27. fin. Griffol. de monte Politiano, & Franciscus de monte Altino in quibusdam responsis relatis ad verbum inter eiusdem Federici consilia, consil. 26. num. 3. & 4. Berouius, licet aliquantulum dubitans, in presentia, num. 550. de probat. Guillelmus Benedictus c. Raynium. verb. in eodem testam. relinquens. el. 1. num. 125. de testam. Angelus summa. verb. religiofus. num. 34. fin. Rosella verb. religio. 4. mem. 13. Syluester verb. religio. 4. q. 10. Tabiena verb. religio. q. 28. n. 29. Portius consil. 23. n. 28. vsque in fin. & maxime num. 39. & 40. Tiraquel. de veritat. lignag. §. 1. gloss. 9. num. 105. Bertrandus, & Mayner, quos refert, & sequitur Cald. de nominat. employ. q. 12. num. 62. Molina lib. 3. de primog. c. 2. n. 17. Meres de maiorat. in priori edit. v. p. g. 2. num. 23. Aluarad. de conuict. mente testat. lib. 2. c. 3. in princ. n. 11. Anastasius Germonius de sacro. iunior. lib. 3. cap. 4. num. 38. Ludouicus de Cafanet. consil. 26. num. 12. & duplici seq. vol. 1. Manuel qq. regul. como 2. quest. 79. art. 1. ad finem. Atque idem dicendum est, si post delatam hereditatem in priori monasterio hat Episcopos, pertinet enim ad prius monasterium, & non ad Ecclesiam: quia eadem militat ratio, vt bene tradunt Bald. Imola, Rosella, Syluester, Aluarad. ibidem. Nec admittenda est limitatio, quam tradit Berouius ibi, numero 551. dicens sententiam hanc intelligendam, nisi de licentia Abbatis transeat religiofus in diuersam religionem, quia tunc (inquit) attendi debet tempus aditæ hæreditatis; & imputetur priori monasterio, quod alienarit. At non est, inquam, admittenda, quia non ideo ius illud adeundi iam questitum independentem ab illo religiofus in ea religione perseverantia, amittendum est, cum nullo iure id probetur.

23 Quod si successio esset in maioratus Hispanos, res mixta dubia esset; succederet enim is, qui tempore delatæ successiois est capax: quia, vt optime probant Molina lib. 3. de primog. c. 2. n. 18. & 19. & alii, quos refert, & sequitur Meres de maiorat. in priori edit. p. 1. quest. 2. n. 12. iura exigentia capacitatem hæredis tempore testamenti, & tempore delatæ successiois, & aditionis, qui referemus infra, non procedunt in maioratibus Hispanis, sed in illis solum delatæ successiois tempus spectatur; tempus enim testamenti in ea successione considerari nequit. Tum quia tempore testamenti ferè nullus ex vocatis vltra primos nominatos est in recum natura, & proinde pauci tunc sunt capaces: tum etiam, quia ea iura loquuntur de successione ex testamento. At in maioratibus succeditur secundum ordinem successiois ab intestato, nec tempore aditionis consideratur habilitas: quod in eis aditio non requiritur, sed in eo instanti, quo vltimus possessor obit, dominium, & possessio abque aditione, & apprehensione ipsi sequenti vocato acquirantur, vt ibi latius probatur. Item, quia institutio in aliis vltra primam vocatum est conditionalis. Et sic in propriis terminis tradit Molina eo c. 2. numero 16. & 17. quamuis contrarium minus bene sustineat Meres de maiorat. in 1. edit. parte 2. quest. 3. num. 10. fin. si tamen maioratus institueretur in fratre Minori, & sic incapax, non satis esset cum factum esse capacem tempore mortis instituentis, quo succedendum est: sed oportet, vt adit nouus instituentis consensus. Item, quia tunc institutio non est conditi-

80 Alij sic distinguunt: si Prioratus est de mensa prioris monasterij, acquirat priori monasterio; si vero separatus, ita ut hic Prior obedientia prioris monasterij liberetur, acquirat Prioratus: si vero non liberetur, & acquirat de rebus Ecclesie, acquirat illi. Idem si sunt illi relictæ interita alicuius; si vero aliunde, etiam acquirat Prioratus. Sic Pacif. *cap. in presentia. numero 183. de probat.*

81 Sed questionem hanc optimè decidunt Berouius *d. cap. in presentia. numero 549. & ipsum sequens Riminald. iunior conf. 347. numero 39. & 40. volum. 3.* ubi sic distinguunt. Si religio illi facta Priori alterius monasterij, relinquatur aliquid facta Prioratus mentione, vel acquirat aliquid ex re, vel propter rationem dicti Prioratus, acquirat Prioratus; secus si simpliciter aliquid sibi obtinuerit ex testamento, vel ab intestato, vel aliunde; tunc enim conferetur contemplatione suæ personæ sibi relictum, & ideo acquireret monasterio in quo professus est. Quippe dignitas accidentaliter non debet in dubio propriam, & originariam naturam alterare. *l. fin. ff. de fund. instruit.* & ideo præferatur monasterio, in cuius potestate est monachus, alij monasterio, in quo accidentaliter habet Prioratum.

C A P V T XXXIII.

Cui acquirant religiosi à potestate, vel à religione eieciti, siue transferint ad aliam religionem, seu ad aliud beneficium ecclesiasticum, siue non,

S V M M A R I V M.

- Quæ questiones disputantur sint. n. 1.
Cui acquirant apostata, & fugitivi à religione, quando ad aliam religionem, aut ad aliud beneficium non transferunt. num. 2.
An per religiosos apostatas, & fugitivos acquiratur bonorum per ipsos acquisitionum possessio religioni? numero 3.
Quid si hi sint in partibus remotissimis? n. 4.
Quid si diu sint in libertatis possessione, & quomodo constare debeat eos esse religiosos? n. 5.
Quid si contradicente monasterio acquirant? n. 6.
Quid si monasterium negligat eos venocare? n. 7.
Quid si monasterium sit succedendi incapax? n. 8.
Quid circa hæc fit dicendum attento quadam motu proprio Gregor. XIII. n. 9.
An apostata, & fugitivus, vel alij, qui minus legitime transiit ad aliam religionem, eo quod non servarum conditiones ad transitum licitum petinas, acquirant posteriori? Refertur quedam sententia. n. 10.
An illa sit vera sententia, quando monasterium mala fide recepti, & exigant mala fides Prelati cum conventu? num. 11.
Quid si tunc acquirat contemplatione posterioris monasterij? num. 12.
Quid si monachus fugitivus, & apostata possideatur bona fide à posteriori monasterio putativo? Refertur quedam sententia. n. 13.
Explicatur sententia auctoris à n. 14. usque ad 18.
An præsumatur legitimus transitus ex disjunctate temporis, qua religiosus est in posteriori monasterio? numero 19.
Cui acquirat religiosus apostata, vel fugitivus, qui transiit ad Ecclesiam secularem. Refertur duplex sententia. numero 20.
Explicatur sententia auctoris. n. 21.
Post numerum 21. inhiemes summaria, qua desiderantur.

succedent sanguineque illius, qui sunt hæredes ab intestato; sic Mandel. *conf. 493. num. 1. vol. 3.* Sed hoc verum habet, si monachus ille institueretur hæres, quod sit institutio incapax, & monasterium eius nomine. At si extra hunc casum aliquid acquireret, id esset monasterij, quia fit esset in monasterio, illi ea acquireret, ut diximus supra.

9 Tandem habentis dicta sunt vera, stando iure communi; nam arctato motu proprio Gregor. XIII. incipiente; *Officij nostri,* regularis apostata non acquirat religioni, sed Camera Apostolicæ, quæ extra monasterium, & statum regularem comparat. Sic Nauarr. *lib. 3. conf. in i. ed. tit. de regul. conf. 80. num. vnic. in 2. tit. de statu monach. conf. 17. n. vnic.* Sed ille motus proprius tunc dicit succedere in hæc bona post mortem huius religiosi Camera Apostolicam, & loquitur de bonis vendicuum obuenientibus, siue ex testamento, siue ab intestato, siue industria religiosi parata sint, siue quouis alio modo acquista.

10 In secundo casu, nempe, quando regularis apostata, aut fugitivus mutat statum transiens illegitimè ad aliam religionem, aliqui absolute, & indistinctè tradunt, cum venocari posse ab Abbate suo cum omnibus bonis per ipsum acquisitis; quia cum illegitimus sit transitus nullum ius comparat posteriori monasterio ad ea bona. Sic docent Hostiens. *cap. final. num. 4. de regul. & ibi Ioann. Andr. num. 3. Anton. num. 3. Abbas num. 3. Cardin. num. 2. quæst. 5. Anchar. num. 10. Ananias num. 8. Henric. num. 2. Nicolaus de Vbaldis de success. ab intest. 2. part. ubi de successione regularium. num. vltim. Redoan. de spol. eccl. quæst. 8. in prime. num. 78. Petrus de Pecorus de mutat. stat. eccl. cap. 1. n. 4. D. Anton. 3. part. cit. 16. cap. 4. §. 3. & cap. 5. §. 1. Rosella summ. verb. religio. 4. num. 1. Angel. verb. religio. num. 44. Syluester verb. religio. 4. quæst. 10. Armill. verb. religio. num. 17. & ibi Tabicna quæst. 27. num. 28. Nauarr. comment. 4. num. 24. vers. 11. de regul. Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 15. quæst. 3. Molina tom. 1. de inst. distict. 1. 4. col. 13. vers. quando religiosus post emissam professionem. Manuel qq. regular. tom. 3. quæst. 52. art. 27. & tom. 2. quæst. 79. art. 2. Cabed. in decisioib. Senatus Lusitan. 1. part. decis. 196. num. 1. Atque idem bene docent Petrus de Perus, & Cabed. ibidem, quamvis non essent apostata, nec fugitivi, sed minus legitime transissent ad aliud monasterium, eo quod non servassent conditiones iure ad transitum petitas.*

11 Ad hæc sententia proculdubio vera est, quando mala fide possidetur à posteriori monasterio, sciente cum minus legitime translatum esse; quippe tunc nullum ius in ea bona comparat; & siue monachus acquiratur filio, siue seruo, nullatenus monasterium acquirat huiusmodi bona, quia nec serus acquirat possessori male fidei. *l. 1. §. sed & per eum. ff. de acquir. possess. nec etiam filius. l. per eum. in princip. ff. eadem tit. & ita fateatur omnes DD. allegandi.* Sed Roman. *l. §. serus eius, qui num. 12. ff. de acquir. hered. petit sub dubio,* ac cogitandum relinquitur, quasi mala fides Prelati fides nequeat in hoc casu præiudicare iuri huius posterioris monasterij. At merito reprobat Tapia auctent. *ingressi. verb. sua. cap. 6. numero 20. c. de sacrosanct. Eccl. quod hic agitur de bonis querendis à posteriori monasterio ex persona huius religiosi. At in bonis querendis solus Prelatus potest præiudicare.*

12 Est tamen limitanda hæc sententia, nisi religiosus hic contemplatione posterioris monasterij aliquid adquisisset; id enim in illius utilitatem monasterij cederet. *arg. ex c. requisiti, de testam. & ita docent Barth. Socin. l. 1. §. per seruum, qui est in fuga. num. 8. ff. de acquir. possess. Tap. eodem verb. sua. c. 6. n. 20.*

13 At difficultas est, quando bona fide monachus hic fugitivus, & apostata possideatur à posteriori monasterio. Nam DD. quos terulimus num. 10. videntur sen-

tire, hunc acquirere priori monasterio, cum indistinctè loquantur; & in propriis terminis tradunt Alexander *l. v. §. per seruum, qui est in fuga. num. 1. 4. ff. de acquir. possess. Imola, & Paulus;* ut eos refert Tapia *d. verb. sua. cap. 6. num. 21.* Idque probant, quia monachus acquiratur filio, vel seruo, prout monasterio fuerit utilis, ve diximus supra. Sed in hoc euentu est vilius monasterio priori, ut comparatur filio, qui quidem tempore vero parvi acquirat. *l. per eum. ff. de acquir. possess. Ergo religiosus hic acquiratur filio, acquirat priori vero suo monasterio, non autem posteriori putativo.* Secundò, quia monachus cum liber sit, non possidetur instar serui à domino putativo possessi; sed monasterium est in quasi possessione monasticæ potestatis, quam quidem non habet monasterium putativum, sed verum. Ergo non illi, sed huic acquirat.

Cætèrùm in contraria opinione, & merito sunt Bar-
tol. *l. §. serus communis, alias, si communis serus. 37. num. vltim. ff. de stipulat. seruo. Roman. l. §. serus eius, qui num. 1. 2. ff. de acquir. hered. Berouius c. in presentia. num. 549. de probat.* ubi asserunt religio hunc acquirere monasterio posteriori bona fide possidenti, eodem modo, quo serus acquirat domino putativo bona fide possidenti.

Et ideo sic distinguendum est: si religiosus hic acquirat ex solis monasterij putativi rebus, vel ex illis simul cum operis suis, acquirat monasterio putativo, quia in actu acquisitionis magis æquiparatur religiosus seruo, quam filio; ille enim omnia acquirat domino, sicut & religiosus monasterij: hic autem non omnia acquirat patri, cum operes, & final. *c. de bon. qua. liber.* At seruis bona fide possessus ab aliquo, illi acquirat, & non vero domino, quæ ex solis rebus domini putativi, vel ex illis cum operis suis acquirat. *l. homo liber. §. quequid. d. l. §. serus, qui bona fide, ff. de acquir. ver. dominio.* Ergo idem dicendum est de religioso. Nec obstant contraria adducta num. 13. Nam ad prius respondent, cum id sit monasterij privilegium, non integrum esse vero monasterio uti illo in præiudicium posterioris putativi: sed si prius velit æquiparari filio, quia est sibi vtilius, posterioris velit, ut æquiparetur seruo, eo quod id in maiorem utilitatem suam cedat. Quare privilegia, utpote quæ æqualia sunt, confunduntur ad invicem. *l. sed & milites. ff. de excusat. tutor.* Ad posteriori respondent, monasterium putativum acquirere ratione monasticæ potestatis putativi, scilicet verum ratione vere potestatis. Atque ita tradunt fœrentes Andre. addit. ad *Specula. rubr. de stat. monach. vers. Pileus.* Barthol. Socin. *d. l. 1. §. per seruum, qui est in fuga. num. 12.* licet in fine cogitandum relinquat. Aretin. *ead. l. 1. §. item acquirimus. n. 55.* Nauarr. *comment. 2. num. 30. de regul. & aliq. quos refert, & sequitur Tapia d. verb. sua. c. 6. n. 21.*

Aut religiosus hic putativus acquirat ex solis operis suis, & tunc Ioann. Andre. rclatus n. præced. asserit hunc acquirere vero monasterio. *arg. l. per seruum, ff. de usu. & habitat.* Sed contrarium tenet dicens acquirere monasterio putativo, Aretinus allegatus num. præced. quia illa l. per seruum loquitur in usufructuario, & non in usufructuario, cui videtur æquiparari bonæ fidei possessor. Idem videtur tenere Nauarr. alleg. eodem num. præced. loquitur enim disjunctivè de acquisitis ex huius monachi operis, vel ex rebus monasterij. Idem tenet Azor *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 10. quæst. 1. Verùm Barthol. Socin. num. præced. allegatur defendit priorem Ioann. Andreæ sententiam, quamvis tandem cogitandum relinquat, quæ meo iudicio verior est.* Et ideo dicendum est, hunc religiosum solis operis acquirere non acquirere vero monasterio: quia ratio illius text. *l. per seruum, ob quam usufructarius non acquirat quæ sita ex solis operis serui, est, quod illius operas locare nequeat.* Quæ quidem procedit in monacho, cum monasterium nequeat eius operas locare; & ideo potius comparandum est usufructuario, quàm usufructuario serui.